

pro mladší publikum mimořádně atraktivní naučná stezka na dvoře NZM s živými stromy, kořenovými systémy a dalšími rozměrnými artefakty). Les byl tedy na výstavě prezentován na jedné straně jako „čistá“ příroda, na straně druhé jako prostor člověkem systematicky a na vědecké bázi ovládaný a ovlivňovaný. Přesahům tohoto ovládnutí či dalším aspektům sociální a duchovní kultury spjaté s lesem pozornost příliš věnována nebyla – i když třeba prezentace filmových kostýmů lesních bytostí byla krokem přesně tímto směrem.

Německé historické muzeum koncipovalo výstavu jednoznačně etnologicky či spíše antropologicky – konkrétních vystavených hmotných předmětů bylo méně a návštěvník byl zejména skrze prezentaci dobové ikonografie, audiovizuálních materiálů nebo krásné literatury spíše veden k promýšlení role lesů v náboženství, národní ideologii, umění a lidské imaginaci, k reflexi řady stereotypů vázaných na lesy atd. Výstava tak velmi dobře odhalila nejen význam lesů v hospodářství Německa, ale hlavně ukázala Němce 19. a 20. století jako systematicky konstruovaný „lesní národ“. Počínaje romantickou idealizací starých Germánů (bitva v Teutoburském lese), přes význam lesů a přírody obecně v nacistické ideologii (pozoruhodné doklady o „rasové očiště lesů“ v biologickém slova smyslu, a to od dřevin introdukovaných z jiných částí světa) po dnešní turistickou prezentaci Německa a jeho „původních lesů“. Velký prostor dostal i lov jako sociálně distinktivní aktivita, což platilo stejně pro Vilemovské Německo i Honneckerovu NDR, nebo způsoby reprodukce stereotypní představy o lese jako nebezpečném prostoru – některá topoi pohádky o Jeníčkovi a Mařence či Červené

Karkulce a krimiseriálu Místo činu jsou si (zcela nenáhodně) velmi podobná.

Oba výše nastíněné přístupy k prezentaci lesů jsou legitimní, možná jen škoda, že příslušné instituce (NZM a DHM) se jich držely až příliš rigidně. V německém případě je tato nedostatečnost dozajista suplována výstavami jinými, u nás zůstává otevřenou otázkou, kdo a kdy se pokusí širší veřejnost seznámit např. s tím, že lípa je naším „národním stromem“ ani ne 200 let nebo že lovy a hraní golfu k sobě mají v symbolické rovině neskutečně blízko.

Jiří Woitsch (EÚ AV ČR, v. v. i.)

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O ETNICKÝCH MENŠINÁCH. PRAHA 9.–10. ÚNORA 2012

Již po několik posledních let Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze-Jinonicích pořádá konference se zaměřením na aktuální problematiku fungování etnických minorit v majoritním společenství. IV. mezinárodní antropologická konference pod vedením PhDr. Mirjam Moravcové, DrSc. byla věnována významu a pozici menšinových etnických skupin v multikulturním prostředí s důrazem na stereotypy, předsudky a konflikty. Zúčastnili se jí kromě odborníků z České republiky také odborníci ze Slovenska, Polska a Bulharska. Přednesli přes 40 referátů, rozdělených do několika tematických okruhů zaměřených zejména na evropský prostor. Témata vystihovala rozmanitost studia uvedené problematiky. Týkala se minorit v kontextu multikulturalismu, strategie vyjednávání pozice

minorit, stereotypů, konfliktů a předsudků, role ekonomických aktivit v multikulturní komunikaci, kulturních aktivit jako sebe-prezentace migrantů, politicko-ekonomických konfliktů i subjektivity jako měřítko vlastní pozice migrantů.

S úvodním zajímavým referátem vystoupil doc. PhDr. Zdeněk Pinc, který se zabýval filozoficko-etickým problémem meze solidarity, vnímanou jako konflikt mezi solidaritou vůči jednotlivci (příznačnou pro tzv. západní společenství) a solidaritou rodovou či kmenovou (vlastní společenstvím tzv. třetího světa).

Většina referátů se týkala přistěhovaých etnických minorit v České republice v současnosti (Ukrajinců, Rusů, Bulharů, Maďarů, Albánců, Vietnamců, Mongolů, Arabů a subsaharských migrantů; jeden referát se zabýval osobními zkušenostmi z působení mezi azylanty z různých států v azylovém středisku). Samostatným tematickým okruhem byla problematika Romů. Prezentovány byly také poznatky z jiných států, ve kterých referující prováděli své výzkumy. Například na Slovensku byla věnována pozornost Ukrajincům, Romům a Arabům. Na Ukrajině byly sledovány konfliktní situace na Krymu v důsledku návratu krymských Tatarů ze Střední Asie, interetnické vztahy v severní Bukovině a v bývalé Podkarpatské Rusi. Referující se zabývali také poválečnou politicko-etnickou situací v Bosně a Hercegovině i etnickými minoritami Bělorusů, Ukrajinců a Romů v Polsku. Z mimoevropského území to byl Vietnam, kde byl sledován vliv migračních zkušeností Vietnamců, kteří se vrátili z Československa domů, na jejich život v současnosti. Další příspěvek analyzoval politické a kulturní kontexty v postavení etnických a náboženských minorit na arabském Východě.

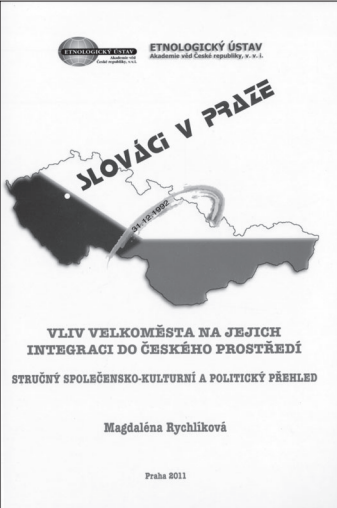
Referující, kteří akcentovali současný stav sledovaných etnických minorit, leckdy vhodně uvedli i stručné historické souvislosti, týkající se vývojových etap migrace dané minority. Avšak několik referátů bylo prioritně zaměřeno na minulá století. Např. poznatky získané studiem archivních materiálů o českých exulantech v Sasku se vztahovaly k 17. století, etnicko-politická situace na pražském magistrátě byla sledována v poslední třetině 19. století, americko-česko-slovenské kontakty v USA se týkaly období před a v průběhu 1. světové války, Podkarpatská Rus byla sledována v meziválečném období a referováno bylo též o českých a německých výtvarných umělcích za 2. světové války v Londýně.

Celé páteční dopoledne bylo věnováno romské problematice. Většina referujících se zaměřila na témata související s předsudky, stereotypy a konflikty vyplývajícími ze soužití minority s majoritou. Panel zahájili kolegové ze Slovenska. Nejdříve byly prezentovány výsledky lokální sondy v obci Liptovská Teplička, která byla zaměřena na problematiku sociální inkluze a exkluze v rámci majoritního společenství. V následujícím referátu zazněly poznatky získané také výzkumem lokálního charakteru – šlo o tříletý průzkum horské obce na středním Slovensku, kde byly sledovány hlavně autostereotypy minority a heterostereotypy majority. Na fakt, že jsou stereotypy o Romech zneužívány v politických kampaních, ale i v jiných oblastech lidmi, kteří nemají s Romy přímou zkušenost, upozornil další příspěvek ze Slovenska. Poté se již ujali slova čeští badatelé. Auditorium zaujaly novátorské poznatky z integrační strategie v oblasti bydlení v sociálně vyloučených lokalitách Ostravy i dalších místech moravskoslezského regionu. Na

závěr vystoupili autoři z Pražské skupiny školní etnografie. Nejprve se zamýšleli nad odlišným vnímáním věkových stupňů u Romů a jeho vlivem na celkové dosažené vzdělání a formou tří příspěvků představili závěry, ke kterým došli v rámci tříletého grantového projektu zaměřeného na funkci kulturních modelů ve vzdělávání Romů. Prezentovali také výstupní monografii (autorský tým: Dana Bittnerová, David Doubek, Markéta Levínská) věnovanou tomuto tématu, která letos vyšla pod záštitou Fakulty humanitních studií UK v Praze. Potvrdilo se, že sledování romské otázky z perspektivy bývalé federace bývá u nás vždy přínosné.

Referáty přednesené na konferenci ukázaly na velký prostor pro studium etnických minorit. Kromě zajímavých případových studií autoři sumarizovali poznatky, zejména pokud se týkaly faktorů ovlivňujících pozici etnických minorit v majoritním prostředí. Konference přinesla řadu nových podnětných poznatků jak ze současných aktuálních výzkumů, tak také z dosud nevyužitých archivních pramenů. Rozšířené verze referátů budou publikovány ve sborníku.

Nad'a Valášková – Renata Weinerová
(EÚ AV ČR, v. v. i.)

Magdaléna Rychlíková:
Slováci v Praze. Vliv velkoměsta na jejich integraci do českého prostředí. Stručný společensko-kulturní a politický přehled.

Vydal Etnologický ústav AV ČR, v. v. i. Praha 2011. 113 s., jmenný rejstřík, anglické resumé.

*Vyšlo v rámci výzkumného záměru AV0Z90580513
Za podpory grantu SUS DIV World, CIT3-CT-2005-513438*

Kniha popisuje vývoj slovenské komunity v Praze od 19. století do současnosti. Podává přehled pražských slovenských organizací jak občanských, tak náboženských. Důraz je položen na vývoj slovenské komunity po rozdělení Československa koncem roku 1992. Práce vysvětluje specifickou situaci Slováků v Praze v porovnání s ostatními menšinami.

Cena s DPH: 228 Kč
ISBN 978-80-87112-55-7

Objednávky knih vyřizuje: gergelova@eu.cas.cz